

Rectoriaus inauguracinė kalba.

2015 m. rugsėjo 10 d.,

Kaunas,

Vytauto Didžiojo Universitetas

Ekscelencija arkivyskupe metropolite, ekscelencijos vyskupai, Lietuvos respublikos ministre pirmininke, gerbiami Seimo bei vyriausybės vadovai ir nariai, Magnificencijos rektoriai, Kauno mere, VDU garbės daktarai ir profesoriai, mieli universiteto bendruomenės nariai, gerbiami šio akademinio ritualo dalyviai,

Dėkoju, kad savo buvimu čia liudijate ištikimybę kilniai Universiteto idėjai.

Šios dienos apeiga grindžiama šimtmetinėmis universitetų tradicijomis, kurių laikomasi ir Lietuvoje. Pagarbiai prisimename Petrą Skargą, pirmąjį apsilikusį senojo Vilniaus universiteto rektoriaus toga; iškilus prieškarį Vytauto Didžiojo universiteto rektorius – Joną Šimkų (Pirmąjį rektorių), Mykolą Biržišką, Mykolą Romerį, Stasį Šalkauskį ir septynis kitus, minime darbščius atkurtojo universiteto rektorius – Jurgį Vilemą, Algirdą Avižienį, Bronių Vaškelį, Vytautą Kaminską, Zigmą Lydeką. Visi jie išmintingai vadovavo universitetui ir puoselėjo jo dvasią.

Tai, kad universitetas nėra specialistų kalvė, šiandien jau dauguma pripažįsta. Jo misiją talpia Pažinimo medžio metafora įvardija universiteto auklėtinis poetas Justinas Marcinkevičius. Čia ne tik brandinami pažinimo vaisiai, bet ir ugdoma dvasia, pakylėjama aukštyn. Taip buvo visada. Mes turėtume atsigręžti ne tik į Vytauto Didžiojo universiteto, bet ir į LDK laikotarpio lotyniškosios mokyklos patirtį, ja turtinti mūsų mąstymą apie universitetą, jo universalumą, jo lituanizacijos kelią, jo svarbą tautai, prakilnų jo kalbėjimą *urbi et orbi*. Vidinėje universiteto erdvėje, kuriant naujas šiuolaikiškas programas turėtų išlikti pagarba klasikinei tradicijai – patikimam Pažinimo medžio podirviui. Išorinėje erdvėje galima sveika konkurencijos dvasia, tačiau žymiai svarbiau vaisingo universitetų bendradarbiavimo siekis. Tad neskubėkime turėti vieno požiūrio, vienos tiesos ar vieno universiteto. Globalizacijos akivaizdoje universitetas tebelieka erdve, kurioje reiškiasi tautos atsparumas, jos unikalumas ir kurioje mokomasi, kaip įsilieti į Europos ir pasaulio kultūros tėkmę. Universiteto langai atviri gaiviems pasaulinės

mokslo minties vėjams, o durys – prasmingam bendradarbiavimui vardan tiesos, laisvės ir pažangos.

Esu matematikas, turėčiau tiksliai išdėstyti savo darbo principus. Tačiau šiandienos progai rinkiminės programos retorika atrodo netinkama. Tauri šių iškilmių dvasia verčia ieškoti pakylėtų žodžių ir minčių savojo mokslo pasaulyje.

- Pitagoras matematiką siejo su pažinimu, žinojimu. Šiandienos universitete svarbu ne tik žinių kokybė, bet ir laisvo mąstymo ugdymas. Mūsų studentai gauna lietuvišką diplomą, kuris liudija mūsų patirtį, mūsų istoriją, mūsų kalbą, mūsų dorovę. Tai mūsų dvasinės kokybės ženklas. Tačiau tai ir universalus diplomą, kuris leidžia dirbti ne tik Lietuvoje, bet ir pasaulyje. Šiuo, stiprėjančių integracijų ir migracijų laikotarpiu lietuvišką diplomą gaus ir kitataučiai, netgi kitos rasės jaunuoliai. Mūsų siekis - kad šis diplomą būtų vertinamas ir pagarbiai pristatomas pasaulyje.
- Tačiau vien žinių nepakanka. Einšteinas sako, jog „yra pažinimo aistra, lygiai kaip aistra muzikai. Be šios aistros negali būti nei matematikos, nei tikslųjų nei kitų mokslų“. Universitete tokia aistra turi reikštis kaip priešprieša kasdienei buhalterijai, nuogiems skaičiams ar faktams, nuobodžiui ir rutinai. Tam reikalingas dėstytojo pašaukimas ir, atrodytų, toks suprantamas dalykas - studento troškimas studijuoti. Ir jeigu toks troškimas atsirado, mūsų užduotis padaryti viską, kad jis galėtų išsipildyti nepriklausomai nuo to kur jis užgimė, sostinės mieste Vilniuje, Kaune, ar atokiame Lietuvos kaimelyje.
- Universitete negalime tenkintis vien formaliąja logika. Čia nuolatos turėtų vykti kūrybos aktas, archetipiškai paverčiantis chaosą tvarkingu kosmosu. Toks aktas lydimas nuostabos, atradimo džiaugsmo. Čia dera kalbėti apie mokymosi būdus. Svarstyтина, ar gyvų diskusijų dvasia mūsų auditorijose yra vertingesnė, ar paruoštos medžiagos skaitymas kompiuterio ekranuose. Kad galėtum sušukti „Eureka“, tau reikalinga bendraminčių grupė arba vienatvė bibliotekos tyloje. Ir viena, ir kita brangintina. Ne tik dėstyimas universitete turėtų būti kūryba, skatintinas visų jo darbuotojų savarankiškumas, siekis vaduotis iš „aptarnaujančio personalo“ statuso. Akademių laurų universitetas bus vertas tik sutelkus visų kūrybines galias.

Sunku išvesti studijų naudingumo koeficientą. Neturėtume ribotis siaurais utilitariniais tikslais, „naudingos“ informacijos kaupimu. Neatsitiktinai atgaiviname ir puoselėjame Artes liberales sistemą universitete. Kalbame apie platų išsilavinimą, visuminį asmenybės - jos proto, jausmų, valios ugdymą. Ten, kur negelbsti visagalis kompiuteris ar kitos naujosios technologijos, gali padėti vaizduotė, kūrybinė intuicija. Todėl racionalizmą pravartu derinti su idealistine laikysena, loginių formų grožį su laisvų interpretacijų estetika. Pasistengsime, kad tikslaus, racionalaus proto matematikas ir savo apmąstymuose paskendęs filosofas ir kitaip nei kiti sugebantis matyti pasaulį menininkas sudarytų darnią visumą šiandien kuriamame universiteto Artes Liberales koledže.

- Kiekvienas turime savąjį algoritmą. Jį derindami su bendra universiteto siūloma veiksmų seka, turime išlikti nenusižengę esminiems žmogiškumo principams ir akademinės etikos kodeksui.

Žmogiškoji prigimtis siekia darnos. Gėtė ir kiti klasikai harmoniją matė tiesos, gėrio, grožio vienovėje. Tokiomis vertybėmis norėčiau vadovautis, kartu su jumis tarnaudamas universiteto idėjai, kuriai mane pašaukė Jūsų pasirinkimas, kurios vardan aš šiandien daviau priesaiką ir priėmiau universiteto regalijas.